

В.В. Бордюг, магістр

Університету банківської справи Національного банку України, м. Київ

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

Під час формування в Україні нових економічних відносин, розвитку підприємництва, конкуренції принципово змінюється й діяльність банків, їхній підхід до проведення активних операцій, а особливо – кредитних.

Кредитні операції – це найважливіші операції, що приносять дохід банку, та чи не єдина можливість для суб'єктів реального сектора, тобто підприємств, залучити кошти у виробництво ззовні.

Кредитування є однією із найризикованіших банківських операцій. Тому необхідним є мінімізація кредитного ризику за всіма напрямками вкладення коштів, а основним і найефективнішим методом такої мінімізації є якісна оцінка банком кредитоспроможності позичальників.

Крім того, кредитні ризики банків є найбільш значущими з точки зору втрат, яких зазнають банки в результаті виконання банківських операцій. Варто відзначити, що концентрація кредитних ризиків продовжується та з'являються нові фактори (глобалізація економіки, інтернет-технології, посилення конкуренції на ринку банківських послуг тощо), що збільшують кредитні ризики як окремих банків, так і банківської системи загалом.

Підтвердженням цього є обсяги та зростання простроченої кредиторської заборгованості за 2007 рік. Для прикладу наведена динаміка по заборгованості за кредитами восьми найбільших банків України (табл. 1).

Така ситуація з простроченою кредиторською заборгованістю (своєчасним неповерненням кредитів) значною мірою обумовлена недосконалістю методик оцінки кредитоспроможності позичальника та їх недостатнім науково-теоретичним обґрунтуванням.

Отже, можемо відзначити, що оцінка кредитоспроможності позичальника є одним із методів управління кредитними ризиками, а тому до неї необхідна підвищена увага та вдосконалення методів оцінки.

Таблиця 1

Заборгованість за кредитами найбільших банків у 2007 році

Банк	Темпи зростання проблемних кредитів у 2007 р., %	Приріст, млн. грн.	Загальна заборгованість на 01.01.2008, млн. грн.	Темпи зростання кредитного портфеля в 2007 р., %	Приріст, млрд. грн.	Кредитний портфель на 01.01.2008, млрд. грн.	Частка проблемних кредитів у портфелі, %
ПриватБанк	61,89	310,785	812,911	44,94	12,927	41,694	1,95
Райффайзен Банк Аваль	1,88	7,83	423,634	71,34	15,51	37,253	1,14

УкрСиббанк	88,75	83,52	177,629	69,08	12,581	30,794	0,58
Укрсоцбанк	69,71	124,397	302,84	90,41	11,473	24,164	1,25
Укрексімбанк	15,67	37,811	279,099	59,72	8,357	22,35	1,13
Промінвестбанк	-3,98	-15,254	368,466	46,11	6,683	21,177	1,74
Надра	10,76	15,625	160,884	100,97	7,318	14,566	1,1
Ощадбанк	4,99	18,117	381,37	99,89	4,407	8,864	4,3

Метою оцінки кредитоспроможності є якісна характеристика позичальника, що визначається банком для вирішення питання про можливість і умови кредитування, передбачення здатності та готовності клієнта повернути взяті ним у борг засоби, відповідно до умов кредитного договору, а також оцінка обґрунтованості і доцільності кредитних вкладень і подальших відносин в області кредитування між банком і позичальником.

Кожен банк самостійно встановлює методики оцінки кредитоспроможності позичальника, але з врахуванням обов'язкових показників, зазначених у Положенні Національного банку України про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків. Дані методики мають численні недоліки, саме тому необхідним є їх вдосконалення на базі застосування сучасних методів і моделей.